

Finansowanie innowacji w przedsiębiorstwach

- Za poziom innowacyjności w kraju odpowiada państwo (rząd), między innymi przeznaczając środki finansowe na sferę badań i rozwoju (BiR) oraz stosując odpowiednie instrumenty finansowe stymulujące przedsięwzięcia innowacyjne przedsiębiorstw, zgodne z polityką gospodarczą rządu.

Źródła finansowania innowacji w przedsiębiorstwie:

- tradycyjne: (A) wewnętrzne i (B) zewnętrzne,
- (C) nowoczesne,
- (D) inne źródła finansowania.

- A) Tradycyjne wewnętrzne źródła finansowania wykorzystują zasoby własne organizacji dostępne dzięki (A1) wewnętrznemu tworzeniu kapitału (zysk) oraz (A2) wtórnemu dopływowi środków finansowych.

(A1) Obecnie, w naszym kraju **zysk netto** jest podstawowym źródłem finansowania rozwoju innowacyjnego przedsiębiorstw.

(A2) **Wtórny dopływ środków finansowych** uzyskuje się poprzez spieniężenie majątku rzeczowego lub finansowego (papiery wartościowe) lub też jest on dokonywany z odpisów amortyzacyjnych.

- B) Tradycyjne **zewnętrzne** źródła **finansowania** obejmują:
 - (B1) **kapitały własne**, które można pozyskiwać dzięki nowym wkładom właścicieli (w spółce akcyjnej) lub udziałom wspólników (w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością), - kolejnym emisjom akcji, obligacji, przyjęciu nowych wspólników do firmy.
 - (B2) **Kapitały obce** w **finansowaniu zewnętrznym** stają się zobowiązaniami do zapłaty w określonym terminie i z określoną odpłatnością (kredyt, pożyczka). Coraz częściej źródłem finansowania innowacji staje się leasing, rzadziej franchising.

- **Kredyty** udzielane są przez banki na finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych na okres kilku lat (kredytobiorca jest zobowiązany do spłaty kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w ustalonym terminie oraz do zapłaty prowizji od przyznanego kredytu).

- **Leasing** – forma odpłatnego korzystania z rzeczowych składników majątkowych na podstawie umowy zawartej na czas określony, zgodnie z którą leasingodawca zobowiązuje się oddać określoną rzecz do dyspozycji leasingobiorcy w zamian za płatności dokonywane w ratach. Dzięki temu użytkownik może korzystać z rzeczy bez konieczności opłaty za jej równowartość, natomiast dawca uzyskuje przychód z tak wydzierżawionej rzeczy.

Podstawą leasingu są potrzeby inwestorów, którzy chcą korzystać z nowoczesnych maszyn i urządzeń, nie kupując ich na własność (a nie mogą sobie pozwolić na inwestycje ze środków własnych, bądź banki ograniczają ich możliwości korzystania z kredytu).

- **Franchising** to całokształt praw własności przemysłowej lub intelektualnej, zarówno znaku towarowego, nazwy przedsiębiorstwa, oznaczeń lokalu, wzorów użytkowych, praw autorskich, know-how lub patentów wykorzystywanych w celu sprzedaży dóbr lub świadczenia usług konsumentom.

Oznacza on umowę, w której jedna ze stron - dawca przyznaje drugiej stronie - biorcy, w zamian za wynagrodzenie, prawo eksploatacji dla celów rynkowych praw dotyczących dóbr lub usług.

- C) Nowoczesne źródła finansowania obejmują: (C1) fundusze inwestycyjne - **private equity**, zarządzające kapitałem pozyskanym od inwestorów i dokonujące inwestycji w spółki niepubliczne.

- Private equity to kapitał wysokiego ryzyka obejmujący wszystkie fazy rozwoju przedsiębiorstwa,

- a **venture capital** to kapitał inwestowany we wczesnych fazach rozwoju firmy

- Środki tych funduszy pochodzą od różnych inwestorów, zwykle od wielkich instytucji finansowych, ale także od osób prywatnych, które zgromadziły znaczny majątek.
- Firmy udostępniające private equity oraz venture capital wnoszą do przedsiębiorstwa poza kapitałem swoje doświadczenie, wiedzę, znajomość nowoczesnych narzędzi zarządzania, wpływają zasadniczo także na sposób działania przedsiębiorstw, w które inwestują. Tym samym ułatwiają zdobycie trwałej przewagi konkurencyjnej, tak bardzo istotnej dla procesu tworzenia wartości dla właścicieli.

- c.d. C) W finansowaniu innowacji mogą również uczestniczyć przedsiębiorcy/grupy osób działające jako tzw. (C2) **aniołowie biznesu** (business angels).
- Są nimi osoby zazwyczaj (w wieku 40 do 60 lat), wywodzące się ze środowisk ludzi biznesu, dysponujące wysokimi dochodami i znacznym prywatnym majątkiem. Fakt osiągnięcia wysokiego statusu materialnego pozwala przypuszczać, iż własną firmą kierowali efektywnie i są doświadczonymi menedżerami.
- Aniołowie biznesu angażują się osobiście w zarządzanie firmą, zapewniając jej w ten sposób na bardzo wczesnym etapie rozwoju nie tylko środki finansowe, ale również wiedzę, doświadczenie oraz kontakty rynkowe, ułatwiające jej wejście na rynek.

- Aniołowie biznesu to osoby również niezależne finansowo, ale niechętnie udzielające informacji o sobie, wręcz przeciwnie zachowanie anonimowości jest dla nich bardzo ważne.
- **Aniołowie biznesu** wiążą swoją działalność ze spółką nawet na okres kilku lat, oczekując odpowiednio wysokiej stopy zwrotu od zainwestowanego kapitału. Doświadczenie, reputacja, kontakty rynkowe i rady inwestorów stanowią dla takiej spółki największą wartość dodaną.
- Z reguły **aniołowie biznesu** inwestują w firmy tej samej branży, w której są lub byli zatrudnieni. Preferują oni branże innowacyjne, zorientowane na nowe technologie.

(C3) **Crowdfunding** oznacza finansowanie przez tłum (w Internecie) różnych projektów, w tym innowacyjnych, pochodzących ze sfery biznesu, kultury, sztuki, sportu, mediów itp. W języku polskim przyjęła się nazwa - finansowanie społecznościowe.

Zasady crowdfundingu:

- Projekt jest finansowany przez dużą liczbę drobnych, jednorazowych wpłat dokonywanych przez osoby zainteresowane projektem.
- Projekt musi być sfinansowany przed upływem konkretnego terminu, w przeciwnym razie aukcja zostaje zamknięta, a wszystkie wpłaty zostają zwrócone.

Cechy crowdfundingu:

- środki finansowe są przekazywane z wykorzystaniem rozwiązań teleinformatycznych (ICT);
- cel projektu finansowanego, przeznaczenie środków oraz efekty ich wydatkowania w ramach crowdfundingu są jasno określone;
- crowdfunding nie wymaga zgody żadnego organu państwowego i może być prowadzony w celach osobistych, biznesowych czy publicznych;
- informacja o możliwości wsparcia projektu jest dostępna dla bardzo dużego grona osób, prezentowana w sposób otwarty, kierowana do nieoznaczonego adresata.

Modele finansowania za pomocą crowdfundingu:

- 1) Model donacyjny, zwany charytatywnym – internauci wspierają finansowo dany projekt, z określonym, filantropijnym celem. W tradycyjnym modelu donacyjnym uczestnicy nie są wynagradzani; w modelu zmodyfikowanym (sponsorskim) otrzymują za wsparcie nagrody rzeczowe, np. płyty, książki, bilety na koncert itp.
- 2) Model pożyczkowy – oferuje możliwość bezpośredniego pożyczania środków finansowych od społeczności internetowej, z pominięciem banków, parabanków lub innych organizacji pośredniczących w pozyskiwaniu pieniędzy; pożyczki mogą być udzielane w celach konsumpcyjnych bądź biznesowych.

- 3. Model inwestycyjny – internauci lokują własne środki w określone projekty w oczekiwaniu na konkretne zyski finansowe. Odmiany modelu:
 - a) model kolektywnego współfinansowania firm – uczestniczą w nim różne grupy osób, także aniołowie biznesu, inwestując w rozwój firmy lub konkretny projekt stosunkowo niewielkie sumy;
 - b) model funduszu inwestycyjnego – istotą jest zbiorowe inwestowanie (np. platforma elektroniczna zorganizowana jako fundusz venture capital);
 - c) model inwestycyjny akcyjny – polega na sprzedaży akcji i przekazaniu praw własności do internetowych inwestorów, inwestowane środki są zazwyczaj wysokie.
- 4. Model mieszany – polega na łączeniu powyższych modeli.

(D) Inne formy finansowania innowacji

- Środki na finansowanie innowacji mogą pochodzić z **funduszy unijnych**, dostępnych za pośrednictwem działań realizowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (Programy Operacyjne: Innowacyjna Gospodarka, Inteligentny Rozwój).

Ponadto firmy mogą uczestniczyć w projektach badawczych Programu Ramowego UE, które promują rozwiązania sfery B+R, kończące się ich wdrożeniem w praktyce gospodarczej.

Wsparcie finansowe innowacji ze środków pochodzących z budżetu państwa i funduszy UE zapewniają odpowiednie ministerstwa, instytucje, w tym:

- Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Centrum Nauki Polskiej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Techniki i Technologii, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Do instytucji wspierających finansowo przedsięwzięcia innowacyjne można również zaliczyć:

- Agencję Rozwoju Przemysłu, Agencję Restrukturyzacji Rolnictwa, Państwową Agencję Inwestycji Zagranicznych.

Przedsiębiorstwa w naszym kraju mogą korzystać z następujących instrumentów wspierających finansowo działalność innowacyjną:

- 1) **Rozwiązania podatkowe** dla przedsiębiorstw wdrażających innowacje:
 - 1a) Kredyt technologiczny, udzielany ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego (tworzonego w głównej mierze z budżetu państwa),
 - 1b) Skrócenie czasu amortyzacji zakończonych prac naukowo-badawczych z 36 do 12 miesięcy,

- 1c) Odliczanie od podstawy opodatkowania wydatków na zakup nowej technologii od jednostek naukowych w wysokości nie większej niż 50% w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw oraz 30% w przypadku pozostałych firm,

- 1d) Zaliczenie wydatków na prace B+R w koszty uzyskania przychodów niezależnie od wyniku, jakim się one zakończyły,

- 2) **Fundusz poręczeń unijnych**, którego podstawowym celem jest wspieranie polskich podmiotów i samorządów w procesie pozyskiwania środków UE.

- 3) **Pożyczki** na realizację inwestycji o charakterze innowacyjnym (wnioski składane są do Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, a wydatkami kwalifikującymi się do pożyczki są np. zakup licencji krajowych lub zagranicznych, polegający na nabyciu uprawnień do wykorzystania rozwiązań naukowych i technicznych, zakup i montaż urządzeń oraz maszyn lub też budowa, rozbudowa i modernizacja budynków i instalacji niezbędnych do wprowadzenia innowacji).
- 4) **Inicjatywa Technologiczna**, która jest programem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego ukierunkowanym na rozwój nowych produktów i technologii w oparciu o polskie osiągnięcia naukowo-techniczne.